

Kehitysvammaisten lasten tilapäisen hoidon yksikön Peippolan perustaminen 1.1.2022

Perusturvajohtaja Mari Antikainen Sosiaalipalvelujen tukipalvelut

Lasten tilapäisen hoidon tarve ja tausta

Kehitysvammaisten laitosasumisen purkamista koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen linjausten mukaisesti vammaisten lasten ensisijainen oikeus on asua kotonaan ja sitä tuetaan kotiin annettavalla avulla ja tuella sekä tilapäishoidolla. Kehitysvammaisten henkilöiden yksilöllisen asumisen ja palvelujen turvaamisesta on valtioneuvoston periaatepäätös (2012:15).

Kuopion kaupungin lasten ja nuorten kehitysvammahuollon palveluja on tarvetta kohdentaa kotona asuvien kehitysvammaisten lasten tilapäishoitoon 0-17-vuotiaiden ikäryhmässä. Kuopion kaupungilla ei ole lasten tilapäishoitoa ollut omana tuotantona, joten järjestämisvastuun näkökulmasta tilanne on epävakaa, koska lakisääteisen palvelun järjestämisessä on jouduttu turvaamaan ainoastaan ostopalvelutuotantoon.

Kuopiossa on noin 50 alle 17-vuotiasta lasta ja nuorta, jotka tarvitsevat tilapäishoitoa. Vuosina 2015-2020 uusien asiakkuuksien määrä on ollut vuosittain keskimäärin 25 uutta asiakasta (Effica 18.2.2021). Vuosittain aikuisten puolelle siirtyvien määrä on keskimäärin 9 asiakasta (Effica 18.2.2021).

Lasten tilapäishoidon suunnittelussa on kuunneltu vammaisten lasten perheitä mm. työryhmätyöskentelyssä maaliskuusta 2020 alkaen. Asiasta on pidetty myös erillinen kuulemistilaisuus 26.10.2020 yhteistyössä kehitysvammaisten tukiliiton kanssa. Asiasta on käyty myös alustava lautakunnan keskustelu talousarviovalmistelun yhteydessä ja valmistelun jatkaminen on hyväksytty 24.11.2020 lautakunnan kokouksessa. Valmistelu on nyt edennyt päätöksentekoon.

Kuopiolaisten kehitysvammaisten ja vammaisten lasten tilapäishoito toteutuu tällä hetkellä monin eri tavoin kuten mm. perhehoitona, kotiin tuotettuina ostopalveluina eri palveluntuottajilta, Vaalijalan kuntayhtymässä ja ostopalveluina. Tilapäishoidon merkitys on korostunut erityisesti omaishoitoiperheille, joille vapaiden pitäminen tukee merkittävästi perheen jaksamista.

Lasten tilapäishoito palveluna

Ensisijaisena tavoitteena on alle 18-vuotiaiden erityisen tuen tarpeessa olevien lasten ja nuorten tilapäishoidon järjestäminen omassa kotikunnassa lähipalveluina siihen tarkoitetuissa toimitiloissa. Lähipalvelu mahdollistaa ja vahvistaa omaishoidon tuen vapaat (lakisääteinen) ja

äkillisten hoidon tarpeissa kriisipaikkapalvelun. Palvelulla vahvistetaan ennaltaehkäisevää perhetyötä ja tuetaan perheiden voimavaroja. Lähipalveluna tuotettu tilapäishoito tukee myös lapsen ja nuoren keskeytymätöntä koulunkäyntiä omassa koulussa tilapäisjakson aikana. Tilapäisen hoidon paikat täytetään suunnitelmallisesti niin, että käyttöpäiviä ovat viikon kaikki seitsemän päivää. Omalla palvelutuotannolla vahvistetaan kustannustehokasta palvelurakennetta, koska tuotanto on taloudellista ja kilpailukykyistä verrattuna ostopalveluihin. Oma palvelutuotanto tulee vahvistamaan myös alueen kuntien palveluja ja sote-uudistuksen toteutuessa siirtyy osaksi hyvinvointialueen palvelutuotantoa. Sote-uudistuksen siirtyessä palvelutuotannossa on mahdollista tuottaa ulkokuntamyyntiä.

Tavoitteena on tarjota lapsille heidän ikä- ja kehitystasoa vastaavaa toimintaa voimavaralähtöisesti sekä tukea lasta osallisuuden kokemuksessa ja itsenäistymisessä. Hoitoa ja palvelua annetaan yksilöllisesti asiakkaan fyysiset, psyykkiset, sosiaaliset ja hengelliset tarpeet huomioiden. Lapsia ja nuoria sekä heidän perheitään kohdellaan arvostavasti ja kunnioituksella. Toimintaa ohjaavia tavoitteita ovat: kodinomainen ja aktiivinen arki, osallisuuden ja itsemääräämisoikeuden tukeminen, toimintakykyä tukeva työote ja hyvinvoinnin edistäminen, toimiva perheyhteistyö sekä yhteistyö muiden yhteistyöverkostoon kuuluvien kanssa.

Vammaisten henkilöiden oikeuksista annettuun yleissopimuksen (27/2016) artiklan 7 mukaan kaikissa vammaisia lapsia koskevissa toimissa on otettava ensisijaisesti huomioon lapsen etu. Sosiaalihuoltolain 5 §:n mukaan kaikissa sosiaalihuollon toimissa, jotka koskevat lasta, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Lasten kohdalla on 4 §:ssä mainittujen asioiden lisäksi kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, miten eri toimenpitevaihtoehdot ja ratkaisut parhaiten turvaavat tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin, mahdollisuuden saada ymmärtämystä sekä iän ja kehitystason mukaisen huolenpidon, turvallisen kasvuympäristön ja ruumiillisen sekä henkisen koskemattomuuden sekä itsenäistymisen ja kasvamisen vastuullisuuteen.

Toimintayksikössä tulee olla riittävä määrä hoito-, hoiva- ja ohjaushenkilöstöä, joka myös koulutukseltaan ja tehtävärakenteeltaan vastaa toimintayksikössä asuvien kehitysvammaisten henkilöiden määrää ja heidän toimintakykynsä edellyttämää palvelujen tarvetta. Henkilöstön määrän ja mitoituksen arviointi perustuu asiakkaiden toimintakykyyn ja palveluiden tarpeeseen ja niistä saatuun selvitykseen. Henkilökunnan määrän arvioidaan käynnistymisvaiheessa olevan 8-10 työntekijää, joista 8-9 on hoito- ja hoivahenkilöstöä (lh) ja yksi (1) vastaava sairaanhoitaja.

Ympärivuorokautisesti valvotussa yksikössä on kuusi huonetta. Asukashuoneissa huomioidaan esteettömyys ja apuvälineiden käyttö (mm. nostimet). Tilassa tulee olla viihtyisät ja esteettömät yhteiset oleskelu, ruokailu- ja kodinhoitotilat. Tilasuunnittelussa huomioidaan hoitajakutsu/turva/kulunvalvonta valvontajärjestelmät niin, että niihin voidaan yhdistää asukasturvallisuutta vahvistavaa teknologiaa ratkaisuja (mm. vuodehälytin, liiketunnistin, epilepsiakohtaushälytin). Tilasta tulee olla mahdollisuus esteettömään ja turvalliseen ulkoiluun huomioiden eri ikäiset lapset ja nuoret.

Oman palvelutuotannon kokonaiskustannusten määrittely on tehty kysyntäperusteisesti ja 95%:n käyttöastetavoitteella. Vuositason palkkakustannukset on laskettu huomioiden kohderyhmän tarvitsema palvelutarve. Pal-

velutarvemuutoksien aiheuttamat palkkakustannusten vaihtelut on porrastettu laskentaan henkilöstömitoituksen avulla. Henkilöstömitoitusta vahvistetaan tai vähennetään tarpeen mukaan, hyödyntäen varahenkilöstöjärjestelmää. Vuositasolla varaudutaan noin 450 000 – 630 000 euron palkkakuluihin, jotka ovat noin 73% kokonaiskustannuksista. Kokonaiskustannukset vaihtelevat palkkakustannusten muuttuessa, kasvaen kuitenkin suhteessa huomattavasti vähemmän kuin palkkakulut. Tilavuokrat ja muut kustannukset huomioiden kokonaiskustannuksissa varaudutaan enimmillään noin 850 000 euron vuositason kokonaiskustannuksiin. Asiakkaiden ympärivuorokautisen tilapäishoidon tarve vaihtelee vuositasolla muutamasta vuorokaudesta keskimäärin noin 48 vuorokauteen.

Vaikutusten arviointi

Perheiden kuulemistilaisuudessa 26.10.2020 keskeisenä asiakasvaikutusten osalta nousi muun muassa se, että perheiden arki ei pyöri ilman jatkuvaa tukea. Tukeen on perheillä lakisääteinen oikeus, tarvetta on monenlaisissa tilanteissa ja sitä tulee saada perheen tarpeen mukaan. Toimiva tilapäishoito on perheille hyvin merkityksellistä, mm. työssä käynnin mahdollistamiseksi, parisuhteen ylläpitämiseksi, sisarusten huomioimiseksi, vanhempien jaksamisen tueksi. Toimiva tilapäishoito antaa perheille uskoa, että järjestelmä ja yhteiskunta toimivat. Kaupungin omana tuotantona tilapäishoidon tuottaminen on myös kustannustehokasta. Lisäksi palveluun investointi on järkevää pitkällä tähtäyksellä sekä mahdollisen sote-uudistuksen että alueen kuntayhteistyön kannalta.

Esitys

Perusturvajohtaja Mari Antikainen

Perusturva- ja terveyslautakunta päättää

- hyväksyä kehitysvammaisten lasten tilapäisen hoidon yksikön Peippolan perustamisen 1.1.2022 alkaen ja
- todeta, että em. yksikön käynnistyminen lisää perusturvan henkilötyövuosia 8-10 ja
- todeta, että yksikön perustaminen rahoitetaan käyttötaloudessa budjetin sisäisenä määrärahasiirtona ostopalveluista palkkoihin vuoden 2022 talousarvion yhteydessä ja
- todeta, että vuoden 2021 käyttösuunnitelma sisältää jo yksikön investointikustannukset (mm. huonekalut ja irtaimisto), joten muutoksesta ei synny lisärahoituksen tarvetta vuoden 2022 talousarvioon.

Viiteaineisto

- 1 Esitys Peippola.pdf
- 2 Lintunen_Harjula uusi kiv kehitysv ka 10012021.pdf
- 3 Kivelä_20210210 (002).pdf

Valmistelija

Laura Eskanen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 3400

Kuopion kaupunki

Perusturva- ja terveyslautakunta

23.03.2021

30 §

Päätösehdotus

Apulaiskaupunginjohtaja Jari Saarinen

Perusturva- ja terveyslautakunta hyväksyy perusturvajohtajan esityksen.

Päätös

Perusturva- ja terveyslautakunta hyväksyi yksimielisesti apulaiskaupunginjohtajan ehdotuksen.

Merkittiin, että controller Riitta Holmström ja ma. tilahallintapäällikkö Mikko Lankinen poistuivat kokouksesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon jälkeen klo 15.55.

KUOPIO

Pöytäkirja

4/2021

5 (5)

Kuopion kaupunki

Perusturva- ja terveyslautakunta

23.03.2021

30 §